

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ સંસ્થા

૧૦૦૨

ગરબાવળી.

(વડોદરા કૃષ્ણવણી ખાતાને માટે)

સંગ્રહ કરનાર.

ગૌરીશંકર પ્રભાશંકર.

વડોદરા મુજરાતી નં. ૨ જાની નિશાળના મહેતાજી.

અમદાવાદ મધ્યે

મામાની હવેલીમાં યુનાઈટેડ પ્રિન્ટિંગ અને જનરલ

એન્ડ કં. “લિમિટેડના પ્રેસમાં રણછોડલાલ.

ગંગારામે છાપી.

સંવત ૧૯૩૩. — સને ૧૯૭૭.

9002

સાહેલીને શિખામણની.

ગરબી. ૧

“મા પાવાતે ગઢથી ઉતર્યાં મા કાળીરિ” એ રાગની છે.

સુતાં ઉઠી શુભ રીતથી સાહેલીરિ,
પરમેશ્વર ભજવા પ્રીતથી સાહેલીરિ. ૧

પછિ દાતણ પાણી થાયછે સાહેલીરિ,
જેથી દુરગંધી જાયછે સાહેલીરિ. ૨

નાહાવું નિત્ય નિર્મળ નીરથી સાહેલીરિ,
સગળો મેલ જાય શરીરથી સાહેલીરિ. ૩

સંતોષે જમિયે જે મળ્યું સાહેલીરિ,
નહિં ખાઈએ નિત્ય ગળ્યું ગળ્યું સાહેલીરિ. ૪

પટકૂળ ઝીણાં નહિ પેહેરીએ સાહેલીરિ,
ગાવા ન જવું પરશ્વરિયે સાહેલીરિ. ૫

આભ્રણ ગ્રામ્રાં નહિ ધણિએ સાહેલીરિ,
સદગુણની શોભા પ્રીછિયે સાહેલીરિ. ૬

નિર્લજ્જની સોખત છોડીએ સાહેલીરિ,
વાહાલાથી વેર ન જોડિયે સાહેલીરિ. ૭

સગળું સરખું નહીં લેખિએ સાહેલીરિ,
દલમાં ડાહ્યાં થઈ દેખિયે સાહેલીરિ. ૮

સારી ચાલ ચાલવા વિષે.

ગરબી. ૨

ચાલો તમે ચાલ ધણી રૂઝી,

મુકી દેવી વાણી હોય ભુંડી;	ચાલો. ૧
રમવુ તો ડાહ્યાની સાથે,	
કે કજીઓ નહીં આવે માથે;	ચાલો. ૨
વસ્ત્ર વગરનાં નહીં ફરીએ,	
માખાપનું બોલ્યું મન ધરીયે;	ચાલો. ૩
સુડી પાળી સાથે નહીં રમીયે,	
બોલેલું વાહાલાનું ખમીયે;	ચાલો. ૪
બીજા જેવું કાંઈ જોવા મોટે,	
ન લડીયે મોટાની સાથે ;	ચાલો. ૫
સાચું બોલે તે સારી ,	
જ્યુઠે તો દુઃખ થાશે ભારી;	ચાલો. ૬
વિદ્યા ભણથે જે બાળી,	
તેનાપર જીએ બલીહારી ;	ચાલો. ૭
ધંધા વગરનાં નહીં ફરીએ,	
મેહેતાજીની શિક્ષા મન ધરીએ;	ચાલો. ૮

છોડીઓને ભણવા વિષે.

ગરબી. ૩

“આવો આવો શિવશંકર ભોજા” એ રાગની છે.
 મેહેનો તમે ભાવ સહિત ભણજો,
 બીજા લોકો નિંદે તે નવ ગણજો; મેહેનો, ૧
 ભણે તે તો ભગવંતને ભાવે,

- એથી દીલ સ્તાન અધિક આવે;
તજ અવગુણ સદગુણ લાવે, બેહેનો. ૨
ભણે તે તો અપજસથી ભાગે,
જેને ઘણી લાજનો અપ જાગે;
મોટી સતિયોનું પદ માગે, બેહેનો. ૩
કુરાચાર હોય ન ભણે તેમાં,
જગ્યા જુઓ કેદી રહે જેમાં;
અધિક તો હશે અભણ એમાં, બેહેનો. ૪
ભણેલી હતી રૂમણી રાણી,
મીરાંબાઈ મુલકમાં વખણાણી;
જેની કવિતા જગ સૌ જાણી, બેહેનો. ૫
પ્રીયાને પાપ ભણે લાગે,
એવું કોઈ લખી ન ગયા આગે;
મ્હેડે ખોલનારા જુદું ભાષે, બેહેનો. ૬
ભણ્યાવિના કર્યાંથી અકલ આણે,
નીતિની રીતી તે કેમ જાણે;
ભણ્યાવિના જગ પથુ પરમાણે, બેહેનો. ૭
ભણી ઘણી નાગરની નારી,
શી રોતે નહિં કહિએ સારી;
અતુર લેજો ચિતમાં વિચારી, બેહેનો. ૮
ભણો તમે આગસ ભ્રમ છોડી,
યશ તેથી લાજ નહીં યોડી;
કહે દલપત બેહુ કરજોડી, બેહેનો. ૯

સુંદરબાઈને સાસરે જતાં શિખામણની

ગરબી. ૪

“અચકો મચકો કરેલી” એ રાગની.

સુંદરબાઈ ચાલ્યાં સાસરિયે,
મા બાપ શિખામણ આપે બેહેન;
લાજ વધારણે લાખેણી;
નીચા કુળની નિર્લજ નારી,
બરથારનું વેણ ઉઘાપે બેહેન. લાજ ૦ ૧
સામૂજી કહે તે સાંભળણે,
કોઈથી વઢવાડ ન કરશે બેહેન; લાજ ૦
સાંખી રહેજો બાલ્યું મહુનું,
અભિમાન ન અંતર ધરશે બેહેન. લાજ ૦ ૨
ધરમાં બેઠાં ધંવો કરિયે,
પરધેર ધણું નવ જઈએ બેહેન; લાજ ૦
તમે ભણ્યાં ગણ્યાં બહુ છો ડાહ્યાં,
તમને ઝાઝૂં શું કહ્યે બેહેન. લાજ ૦ ૩
એલાં બેલાં તો નવ રહિયે,
ચટકો મટકો નવ કરિયે બેહેન; લાજ ૦
કોઈ વાત કરે વાંસે લોકો,
એવું ન કદી આચરિયે બેહેન. લાજ ૦ ૪
જે સપૂત છે સારી છોડી,
મા બાપતી લાજ વધારે બેહેન; લાજ ૦

મણિ લોહતણું સોનૂ કરશે,
 સોખતિને એમ સુધારે ખેલેન. લાજ૦ ૫
 જે સંપ સગાથી તોડેછે,
 કોઈ વખતે હાથ ધસેછે ખેલેન ; લાજ૦
 જે સગીનું સાંઝે ધડેછે,
 તેના દલમાં દેવ વસેછે ખેલેન. લાજ૦ ૬

નિશાળે આવવા વિષે.

ગરબી. ૫

“હારછો હારંછો હારછોરે તમે હરિ હૈયાના હારછો” એ રાગ.
 આવળે આવળે આવળેરે આજ વેહેલાં નિશાળે આવળે;
 ખેલેની મને ખોલાવળે રે. આજ૦ ૧
 જે તમને અવકાશ ન આવે ;
 તો કોઈ સાથે કહાવળે રે. આજ૦ ૨
 પાટીને ખડિયો લેખણ સાથે ;
 લખવાનો સામાન લાવળે રે. આજ૦ ૩
 કંકો બણાવી મને આંક ગણાવી ;
 બારાખડી શીખાવળેરે. આજ૦ ૪
 બૂદ્યો પડે કદિ બણતાં ગણતાં ;
 તો મને તુરત ખતાવળે રે. આજ૦ ૫
 સારી શિખામણ શિખવિને સજની ;
 બહુ હુશિયાર ખતાવળે રે. આજ૦ ૬

સમજવતાં કદિ જો નવ સમજું ;
 શીજી સ્વભાવે સમજવજો રે. આજ ૦ ૭
 હતી ભણેલી સતજીગની સતિયો ;
 એવી મને આખર અપાવજો રે. આજ ૦ ૮
 સારી સુધારી મારા મનની મનસા ;
 દલના દોશ દખાવજો રે. આજ ૦ ૯

ગીત. ૬

“રૂકમણી અંબીકા પૂજ્યા ચાલી” એ રાગનું.

સૈયર ચાલોને ભણવા નિશાળે ;
 દયા કીધીછે દેવ દયાળે. ૧
 આપણે ભણવાની થઈ હવે છૂટી ;
 જશે વેમ તણી ફાંશી તુટી. ૨
 ધાણું જીવે સોસાઈટી સારી ;
 જોજી દેશમાં વિદ્યા વધારી. ૩
 સૈયર આજ આનંદની હેલી ;
 ભણિયે અંગથી આજસ મેલી. ૪
 આજતો મોતીડે મેહુલા વુઠ્યા ;
 તણુ લોકતણુ નાય તુઠ્યા. ૫
 લેખણુ ખડીઓ ને પાટીરે લખ્યે ;
 પોથી સાથે લઈ સૌ જખ્યે. ૬
 હેત હૈડામાં મા બાપે આણ્યાં ;

દિલમાં દિકરા જેવાં કરી બાણ્યાં.	૭
તેથી છાણ વાશીદાં છોડાવી ;	
ભાવે બાણવા ખેસારયાં છે આવી.	૮
બાણ ગણિને શિખામણ લેશું ;	
માત તાતને આશીષ દેશું.	૯
સઘળી વાતનો થાશે સુધારો ;	
દલમાં દીન દયાળ મેંભારો.	૧૦

દીકરીને વિદ્યાદાન દેવા વિષે. ૭

ભુજંગી છંદ.

બલી તો થશે જે હશે તે બણેલી, બહૂ સદ્ગુણો શિખિ સારી ખનેલી;
વિચારી વિવેકે વસૂ વાવરિનિ, દયાથી વિદ્યાદાન દો દીકરીને. ૧
ઘણુ આપિએ જે ધરાણું ધડાવી, પછી તેનિ પાસેથિ લેશે પડાવી
નહિં ઉતરે પાર તેથી તરોનિ, દયાથી વિદ્યાદાન દો દીકરીને. ૨
સદા સદ્ગુણી જ્યાંજશે ત્યાં સમાશે, ખરા ખોલી જેખોલશે તેખમાશે;
સ્વભાવેથિ શોભાવશે સામરીને, દયાથી વિદ્યાદાન દો દીકરીને. ૩
ઠગાઈ થકી તે કદી ના ઠગાશે, દગાથી ન વૃત્તી કદાપી ડગાશે ;
છળે કોણુ તેને જશે છેતરીનિ, દયાથી વિદ્યાદાન દો દીકરીને. ૪
મળે મોટિ વિદ્યા થકી માણસાઈ, ટળે તેથિ અસાન ને આગસાઈ ;
નહીં ફેલ મધ્યે ફસે તે ફરીને, દયાથી વિદ્યાદાન દો દીકરીને. ૫
ન પોંચે હમેશાં પુરં હોય પદલું, કદી કાળ કાંડા થકી જામ કદલું;
નિભે તોય ભંડાર વિદ્યાભરીનિ, દયાથી વિદ્યાદાન દો દીકરીને. ૬
સુવિદ્યાથિ સંતોષ ને મૂખ પામે, સુવિદ્યાથિ સારી સદાકીર્તિ જામે;

સુવિદ્યા થકી ધૈર્ય રાખે ધરીને, દયાથી વિદ્યાદાન દો દીકરીને. ૭
 સુવિદ્યા સખીની પઠ સૂખ આપે, સુવિદ્યા કુમારી તણાં કષ્ટ કાપે;
 સુવિદ્યાયિ સંભાળિ દેખે ડરીને, દયાથી વિદ્યાદાન દો દીકરીને. ૮
 ભણેલી ભલી ભાત વાલે સંભાળી, બજેલી ગણાશે સદા સદ્ગુણાળી;
 સુખે સંપને રાખશે, સંધરીને, દયાથી વિદ્યાદાન દો દીકરીને. ૯
 ભલી ભાત જેણે ન વિદ્યા ભણાવી, પિતા માતને પાપથી પેટ આવી;
 અતી શાપ આપે પિડા ઊચરીને, દયાથી વિદ્યાદાન દો દીકરીને. ૧૦
 નહીં જે ભણી તે નકી નેણુ હીણી, સતી સદ્ગુણા તે શકે કેમ વીણી;
 અરે એજ માટે અતી આદરીને, દયાથી વિદ્યાદાન દો દીકરીને. ૧૧
 અહો આપ દેશી જનો આજ આમેં, રચ્યાછે રૂડા ંછદ દલપતરામે;
 હવે હૌશથી રાખિ હૈડે હરીને, દયાથી વિદ્યાદાન દો દીકરીને. ૧૨

પંદર તીથી નો ગરબો. ૮

સખી પડવે તે પેહલો દંતરે, માંડે ભણવા તે કેંડે મનરે;
 માંડે તનમન તલપે છે તંન, સખી મને ભણવાની લેહે લાગીરે.
 સખી બીજે તે બાગક બેલિરે, મા બાપના પડદા ખોલિરે;
 મારે જીવું તે સૈયરો જોડે. સખી૦
 સખી તીજે તે તેડો તાતરે, મને મુકોને ભણવા માલરે;
 જાજ સૈયરોની સાથ. સખી૦
 સખી ચોથે તે રમત વિસારીરે, આપી ચોપડી શિખવા સારીરે;
 બુદ્ધિ નિર્મળ થઈછે મારી. સખી૦
 સખી પાંચમે પાંચની બાજારે, મને ભણવાની પેઠીછે જવાજારે;
 થોડે દહાડે ગાણું સરવાળા. સખી૦

સખી છો તે છોડીયો સાથેરે, વાંચું ધસિપનિતિની વાતરે ;
 રાજી થાયછે માત ને તાત. સખી૦
 સખી સાતમે સિક્ષા ભારીરે, બહો વિદ્યા તે નર નારોરે ;
 બુદ્ધિ નિર્મળ થાય તમારો. સખી૦
 સખી આઠમે અનુભવ લીધેરે, ભૂગોળનો અભ્યાસ કીધેરે ;
 નકશા જોઈને સારજ લીધા. સખી૦
 સખી નોંમે તે નમૂના સારીરે, કીજે અમ બાકરણમાં ભારીરે ;
 સાતે વિભગતી થીખી સારી. સખી૦
 સખી દશમે દુરીજન બાંખેરે, ખોટા વેહિમ તે મનમાં રાખેરે ;
 નેમ કહીયે તે તેમ સાંખે. સખી૦
 સખી એમ કરતાં એકાદશી આવીરે, વાનો નીતિની મન ભાવીરે ;
 બાળમિત્રને વાંચવા ફાવી. સખી૦
 સખી બારશે બુધીવંતરે, વિદ્યા શિખોની સહુ જનરે ;
 મારી વાત માનો સહુ મન. સખી૦
 સખી તેરસે તજવા ક્રોધરે, વિદ્યાનો કરોની શાધરે ;
 તેથી થાશે ધણો સુખોધ. સખી૦
 સખી ઐશ્વર્ય ચતુરા ચાલેરે, નિશાળમાં સહીયરો માહાલેરે ;
 બાધ કથાનો અભ્યાસ ચાલે. સખી૦
 સખી પૂનમે પુરણ પ્રીતેરે, ચતુરા ચાલે રૂડી રીતેરે ;
 વિદ્યાભ્યાસ કરો નીત નીત. સખી૦
 એ પંદર તથી યહ પુરેરે, એમાં એકે નથી અધુરેરે ;
 આત્મારામની વાણી મધુરા. સખી૦

નીતીની સાડી.

ગરબી. ૬

પેરની પેરની પેરનીરે ;
 બેની નીતીની સાડી પેરની. ટેક.
 ખરા કસબને ખરા કસબની ;
 ભાતો ખીલી અખેરનીરે. બેની૦ ૧
 સાડીની સોભા સાચી ટેકેછે ;
 ગુડી આ લુગડાં જવેરનીરે. બેની૦ ૨
 સાડી રૂડી ઘટ હીરે ઘણેછે ;
 ભારે વજનમાં શેરનીરે. બેની૦ ૩
 સાડીની થંડક સુધા સરીખી ;
 નહીજ લાહીએ કંઈ ઝેરનીરે. બેની૦ ૪
 સાડી સીતળથી આંખો મીચાએ ;
 કહું શી વાત હું લેરનીરે. બેની૦ ૫
 સાડી તે સાઈ નરસું સુઝાડે ;
 વીના તે વાત અંધેરનીરે. બેની૦ ૬
 એ સાડીનું મૂલ ન થાયે ;
 પેરે ખસે વાત વેરનીરે. બેની૦ ૭
 નીતીની સાડી આપે વરોને ;
 પેરી પાલવ અંખેરનીરે. બેની૦ ૮

માતાની સ્તુતિ.

ગરબી. ૧૦

અંખા જોવાની આડીરે, મારા મનમાં છે માડી.

દીધાં તેં સુખ દહાડી દહાડીરે મારા મનમાં છે માડી.

ધણી ધણી વિપત ઘટાડીરે મારા મનમાં છે માડી. ૧૬૬.

બાળપણે હું હતી બહુ નિર્બળ,

પણ તેં પીડ ન પમાડીરે. મારાં ૧

પૃથ્વિ ઉપર મેંતો પગ ન મંડાતો,

પ્રતિ તું કરતી ઉપાડીરે. મારાં ૨

હાલરડાં ગાતી હેતે હીચોળે,

પારણ માંહો પોરાડીરે. મારાં ૩

ભીનિયો કોરે સંભાળીને કરતી,

આછા આછાડ આછાડીરે. મારાં ૪

ભુખી થતી તારે બર નિદ્રાથી,

જીંધે બરેલી ઉડાડીરે. મારાં ૫

ફુખી દેખીને થતી ફુખી દિલમાં,

પાંપણથી આંસુ પાડીરે. મારાં ૬

જોઈતું તે હું કહી શકતી ન જીભે,

ચેતતી ચિત્ત પહોંચાડીરે. મારાં ૭

મારા સાંઝે પોધાં તેં ધણી મુળીયાં,

ખારાં કે, કડવાં ઉખાડીરે. મારાં ૮

દિવસમાં ધડીએ ન જંપવા દેતી,

એવી હતી હું અનાડીરે. મારાં ૯

ખાતાં પીતાં કે ખરા સુખ ફુખમાં,

વિધ વિધ વાતે વીતાડીરે. મારાં ૧૦

(૧૪)

ચાર ધડી એવી ચાકરીનો ગુણ,
મનથી શકું ન મચાડીરે. મારાં ૧૧
દલપતરામ કહે દાસ થઇને,
આપીશ બદલો અગાડીરે. મારાં ૧૨

પિતાજીની સ્તુતિ.

ગરબી. ૧૧

રામ કહે થઈ રાજરે, સુણો પ્યારા પિતાજી.
ગુણ ગણી ગાજીધું ગાજરે સુણો પ્યારા પિતાજી.
લેશ તમારું વચન નહીં લોપું,
જે કહો તે કહું હાજરે. સુ. ૧
તન મન ધન શિર સર્વથ સોંપું,
નિશ્ચે કહું નહીં નાજરે. સુ. ૨
વસ્તિ તજીને વસું વાસ વનમાં,
જો જીભથી કોહો જાજરે. સુ. ૩
પાલણુ પોષણુ પાડ પિતાનો,
પુત્ર બુલે તેતો પાજરે. સુ. ૪
સારી સારી ચીજ સુતને જમાડે,
બક્ષ કરે પોતે બાજરે. સુ. ૫
પેટે પાઠા બાંધી પૈસાની વસ્ત્ર,
તનુજને અવરાવે તાજરે. સુ. ૬
કાલા ઘેલાપણે જે જે કહ્યાં મેં,
બોલ સાંખ્યા તે બધાજરે. સુ. ૭

(૧૫)

- અગુણી હતો પણ ગુણ ગણી લીધા,
 દુર્ગુણ દૂર કિધાજીરે. સુ. ૮
- શેવકની પેઠે સર્વ પ્રકારે,
 સ્નેહથી કીધી સેવાજીરે. સુ. ૯
- કહોજી કદાપિ હું કેમ વિસારું,
 અતિ ઉપકાર એવાજીરે. સુ. ૧૦
- સાદા રહી પોતે મુજને શોભીતા,
 શુભ શણગાર સળ્યાજીરે. સુ. ૧૧
- અચિત્ત અરેખરી પ્રીતથી આંતે,
 ભક્તની રીતે ભજવાજીરે. સુ. ૧૨
- દુઃખ ખમી દેહે મને સુખ દીધું,
 કીધું રક્ષણ કોટિધાજીરે. સુ. ૧૩
- શિક્ષકની પેઠે મુજને સુધારવા,
 દિન દિન ખોધ દિધાજીરે. સુ. ૧૪
- પુત્ર માગે પ્રીતે રાંકને રાજ,
 બણિ બણિ ભક્તી બાધાજીરે. સુ. ૧૫
- ઘડપણમાં ધણી ચાકરી કરશે
 અંતરે એવી આશાજીરે. સુ. ૧૬
- જાતીમાં રાખીને છાંયડો કીધો,
 દિલ ધણી રાખી દયાજીરે. સુ. ૧૭
- કોઈ દિવસે મને દુખમાં દીઠો તો,
 આંસુ પ્રવાહ વહાજીરે. સુ. ૧૮

જો કોઈએ મુજને જ્યારે દૂભ્યો,
 ધીરજ છાંડી ધખ્યાજીરે. સુ. ૧૯
 તાતજીને ઉપકાર તમારા,
 લખતાં ન જાય લખ્યાજીરે. સુ. ૨૦
 માંહે સાંહે થવા મનમાં હમેશાં,
 કરોડ વિચાર કર્યાજીરે. સુ. ૨૧
 આ પુત્ર કેમ પામે સુખ એવી,
 ફીકર રાખી કર્યાજીરે. સુ. ૨૨
 આખી ઉમરના ઉચાટ આગળથી,
 ધ્યાનમાં રોજ ધર્યાજીરે. સુ. ૨૩
 દલપતરામ કહે દિલમાંથી,
 વળી તે તથી વિસર્યાજીરે. સુ. ૨૪

ભરત ચિત્ર શીખવાની.

ગરબી. ૧૨

“અલખેલીરે આંખે માત જોવાને જાહએ” એ રાગ.
 આવો આવોરે શિખીએ આજ ભરતજ ભરવાને ;
 લાવો લાવોરે સઘજો સાજ, ચિત્ર ચિતરવાને ;
 ચિત્ર ચિતરવા ને ભરતજ ભરવા, માત પિતા મન હરવારે ;
 જગ કરતાના કરતબને, કાંઈ કાંઈ ઉત્તેજન કરવા. ભ૦ ૧
 પોપટ ચિતરો ને પાંજર ચિતરો, ચિતરો ગાયો ચરવારે ;
 ફુલ ઝાડે તો ફુલડાં ચિતરો, ને ચિતરો આંખે મરવા. ભ૦ ૨

ચિતુર મનુષ્યના ચેહરો ચિતરો, સજ્જનને સાંભરવારે ;
 ચિતરો મેડપ ચોરી મધ્યે, વર વહુ એકાં વરવા. ભ૦ ૩
 ભણતર ભણતી કુંવરી ચિતરો, શિખતી પાઠ સુધરવારે ;
 પનઘટની પણિઆરી ચિતરો, હોય જર્તિ જળ ભરવા. ભ૦ ૪
 નિર્મળ જળની નદીયો ચિતરોને, ચિતરો ગિરીવર ગરવારે ;
 નાટકશાળામાં નટ ચિતરોને, ચિતરો નરપતિ નરવા. ભ૦ ૫
 પર્વતના પાયામાંથી જો, ઝરણું લાગે ઝરવારે ;
 તે ચિતરીને હિમગિરિ ચિતરો, ઈંડકથી જળ ડરવા. ભ૦ ૬
 શિતળ વાયુ વાય શિયાળો, ને બાગે પાન વિખરવારે ;
 વૈશાખે વનવેલી પુલેને, જળ વરસે બાદરવા. ભ૦ ૭
 ચિતરોને શજની મોતની મૂર્તિ, કુષ્ટ કરમથી ડરવારે ;
 ભાવે પ્રભુનાં ભજનિક ચિતરો, અવસર અંત ઉગરવા. ભ૦ ૮
 રતન સહિત રતનાગર ચિતરોને, ચિતરો નાવ ઉતરવારે ;
 સુત ધવરાવતી સુંદરી ચિતરો, પ્રીતિ પુત્ર ઉછરવા. ભ૦ ૯
 અમરેષ ચિતરોને હાંડીયો ચિતરો, ભાંય જાળમ પાથરવારે ;
 ખૂબ સુરેતની છબીયો ચિતરો, રંગ મેહલમાં ધરવા. ભ૦ ૧૦
 વિધવિધનાં કુંઠ વાસણ ચિતરો, ધરમાં ધણું વાપરવારે ;
 ગાડિ બગીને ચારટ ચિતરો, સાંજ સવારે ફરવા. ભ૦ ૧૧
 ચિત્ર થકી ચિત ચિંતા ટળવા, શોક સકળ પરહરવારે ;
 દલપતરામ કહે દુનિયામાં, સુખથી દિવસ નિસરવા. ભ૦ ૧૨

સાસુનો વિનય કરવાની

૨૨મી. ૧૩

“આસો માસે સરદ પુનમની રાત્રીને” એ દેશી.
 સાસુનો વીનય તે બેઠેની બંહુ કરો,
 જ્યેથી જગમાં ગ્રામી વધશે લાજને ;
 સાસુની સેવાએ સુખ સૌ સંપન્ન,
 હોશે તમારા ધરમા રૂડાં રાજ ને. સાસુનો ૧
 પરભાતે ઉઠીને તમ પાએ પડો,
 તમ આશીસે પામો પુત્રનાં સુખને ;
 આસા માગી ધર ધંધો રૂડો કરો,
 કામ બતાવે કદી ન મરડો મુખને. સાસુનો ૨
 સાસુજી સાસુ તે કદી નવ બોલીએ,
 વાણી મીઠી વદ તજી કડુવાં વેણ ને ;
 આસા લોપી મળ પેરી ટોળીએ,
 સાસુની વાતોને કર ઉંચેણને. સાસુનો ૩
 લોક લડાવા ચડાવા તે ગ્રામી મળે,
 પણ કદી ન માનો એવી આડી વાત ને ;
 ચઢાવી ચમકાવી તે અળગાં ટળે,
 લઢતાને વેઠવું તે દહાડો રાત ને. સાસુનો ૪
 એક એકની વાતો તે બીજાને કહે,
 એમ લોક કરાવે ધરમાં ગ્રામી ગેર ને ;
 રાડ બણી રઢીઆળી બીજા લોકને,

(૧૯)

બેની લડાઈએ ત્રીજને થાય લેહર જો. સાસુનો ૫
 એ પ્રમાણે ધરધન ધરમાંથી ઘટે,
 વળી ધણી ઘટે તે ધરની માત્રા લાજજો;
 સંપ વીના સુખ નવ પામે સજના,
 દુખે ન આપે કોઈને તેપર દાહાજ જો. સાસુનો ૬
 તરણા તોલે થાય વહુ વિનય વીના,
 મળે ન માગી સાસુ પાસે ચીજ જો;
 માન મળે નહીં તેને તે નીજ નાથનું,
 રોપાએ તેથી તે દુખનું ખીજ જો. સાસુનો ૭
 વઢકારી વહુજી તે સહુ સજ્જન કહે,
 હીણપણું પામે સૌ લોકમાં એમ જો;
 સિંહ કહે તે સાસુના વીનય વિના,
 વહુ પામે પરમ સુખ ધરમાં કેમ જો. સાસુનો ૮

રામચંદ્રજીએ સીતાને કાગળ લખ્યો

લેણું ઘાળ. ૧૪

“માનિશું મોઢા મૂલનું” એ રાગનું.
 સ્વસ્તિત્રી પુરી લંકા સોહામણી,
 જ્યાં રાજે છે જનક કુમારી; પ્રીતમ લખે ખારીને.
 રહો અખંડ એવાતન તમતણાં,
 એવી આશીશ વાંચો આમારી; પ્રીતમ લખે ખારીને. ૧
 ગોરી દેવના જોગે જીદાં પડ્યાં,

પણ પ્રાણ મારા તુજ પાસ ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને.

ખેસું બાગ બગીચે કે બંગલે,

રહું તમ વિના અધિક ઉદાસ ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને. ૨

તારો સ્નેહ ધડીયે ધડી સ્નાંભરે,

તારો ભાવ બુલ્હો કેમ જાય ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને.

તારા હેતથી હૈયું ભરાય છે,

તે તો લેખણથી ન લખાય ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને. ૩

મારે અર્થ તમે બાળાપણ થકી,

તજ્યાં સધળો પીયર પરિવાર ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને.

તારી નમૃતા અમૃતથી ગળી,

બીજો શોભિતો શાંત સ્વભાવ ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને. ૪

જેથી મનની ઉદાસી તુરત મટે,

તારા બોલનો એવો બનાવ ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને.

ગોરાદિ તારા ગુણ કેમ વિસરે,

કેમ વિસરે વાલપ બંચા વેણ ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને. ૫

હેતે હસવું વદન તારું વિનતા,

મારાં નિરખવા તલખે છે નેણ ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને.

દિવસે તુંજ વિના ગોઠે નહીં,

પિયું પાણી કે જમવું અનાજ ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને. ૬

રાતે રોષને આંખો રાતી થઈ,

ઘોઠ પૂછે તો આવે છે સાજ ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને.

ઝોરો મનમાં ધીરજ ધરી રાખવી,

(૨૧)

કાલે ભાગ્યે ભવના વિન્નેગ ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને. ૭

જેથી રીત્રે આપણને જગતપતિ,

એવો અહોનિશ કરવો ઉદ્યોગ ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને.

જેજે વૃદ્ધ પાડેશ્ચીયો શુદ્ધછે,

તેને પ્રીતથી કહેજો પ્રણામ ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને. ૮

નિબીણ મારા મિત્ર પવિત્રને,

કહેજો જરૂરનું હોય જે કામ ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને.

જેમ્હતી વસ્તુ જરૂર મંગાવજો,

કશી પાતે મુઝાશો ન મેન ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને. ૯

કાલે દેખીશું દીવસ આનંદના,

જાણે વિસરી આ કુઃખ બર્યા દન ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને.

જે જે પ્યારી તમારી સાહેલીયો,

તેને પણ મારા કહેજો જુહાર ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને. ૧૦

સાસુ સસરાની આશીસે સુંદરી,

મળશું ભામની ને બરેતાર ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને.

વધે સ્નેહને સંપ સુજન સાથે,

તેવી તન મન રાખજો ટેવ ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને. ૧૧

અમે થોડી અવધિ હવે આવશું,

કહે દલપતરામનો દેવ ; પ્રીતમ લખે પ્યારીને.



સીતાજીએ રામચંદ્રજીને કાગળ લખ્યો

તેનું ધોળ. ૧૫ (રાગઉપર પ્રમાણે)

સ્વસ્તિશ્રી સુખસ્થાન સોહામણું, જ્યાં રાજે સદા રંધુનાય;

કાગળ લખે કામની,

લખે લંકાયકી સીતા સુંદરી, હેતે વંદે જોડી જોડ હાથ. કાં ૧

પત્ર આપ્યો તમારો પ્રીતે ભર્યો, વાલા વાંચી થયો વીશરામ, કાં

પણ જીવણ તમથી જીવદાં પડે, ધણા દીવસ થયા ધનશામ. કાં ૨

મોટે મળવાને મન અકળાય છે, ધડી એકે તે જીવ જીવી જાય; કાં

મારા નેણમાં નીરથી નાયજી, સૂતાં રજનીમાં સેજ જીનય. કાં ૩

ઘેર ચાલો હવે તો ધણી થઈ, નહી તો જીવડો જનસે જરૂર, કાં

દેવે પાંખો આપી હોય પીંડમાં, ઉડી આવું દેશવર દુર. કાં ૪

વાલા નિત્ય નવી વારતા વાંચીએ, જીથી પામીએ પૂરો પ્રમોદ. કાં

અતુરાઈના ચોજહું ચાળવું, આપો વિદ્યાના કરીએ વિનોદ. કાં ૫

તાંખા કુંડી જોડી રૂડી એપતી, ભાવે ભરે માંહી નિરમળાં નીર; કાં

એસો બાળોડે ચડી મારા ચોકમાં, સ્વામી નવરાવું ચોળી શરીર. કાં ૬

કરું સરસ રસોઈ રૂડી રીતથી, પ્રિતે પિરસીને ખેસુ હું પાસ; કાં

એવા દિવસ તે ક્યારે દેખાડશે, ક્યારે અંતરની પૂરણા આસ. કાં ૭

સ્વામી તમ વિના પીપર ને સાસરું, મુનો લાગેછે સઘળો સંસાર; કાં

મારા માથાથી મુંઘા પ્રભુ તમે, મારા આતમાના છે આધાર. કાં ૮

આવે ખરવા દિન સૂખ સરવને, હુંતો એકે ઉદાસ; કાં

ગાળે એક ને દમકે જો દામની, આપી જામની જંપ ન થાય. કાં

હુંતો મૂની દેખુ મૂખ સેજડી, ખાત્રી મંદીર ખાવાને ધાય; કા૦
 ભરી વસ્તી ઉજડ જેવી ભાસે છે, એક તમ વિના ત્રિભુવન રાય. કા૦ ૧૦
 વાત્રા હું તમને કેમ વીસરી, કેમ વીસરયું દાદાનું વતંત. કા૦
 પત્ર વાંચીને વેહેલા પધારેજો, સ્વામી શરિરના કરજો જતંત. કા૦ ૧૧
 કાતને દુખિયાં દેખીને દુ.ખ પામતા, તેવી નાથ તમારો છે ટેવ; કા૦
 આવે અવસર કેમ કહાણુ થયા, તમે દલપત રામના દેવ. કાગળ લખે
 કામની.

પ્રભાતીઉં. ૧૬

મળિ માતનેનાત પ્રભાતમાં પુર્વને સુણુ કહે વાત ગઈ રાત વીતી.
 ઉઠી અત્યારમા અધમ ઉદારમાં જગત કરતારમાં જોડ પ્રીતી; મળી.
 યેગળાં ટુંકડાં કુકડા ખોલિયા, ખોલિઆં ખાર દરખાર કેરાં;
 જાગિયા લોક તે ઉદ્યમે લાગિયા વાગિયા ઘંટ જ્યાં દેવ દેરાં. મળી. ૧
 ઉદિત આદિત આભાશ આકાશમાં ચંદ્ર પ્રકાશ તો નાશ પામ્યો;
 પ્રગળીને પાણી યઈ ઝરણુમાં જાયછે હોય જો હીમથી ખરફ જામ્યો. મળી. ૨
 ચકલી ચક ચક કરે કાગ કાકા કરે હંસ પોપટ મેનાં મધુર ખાલ;
 રાગ પરભાતી કોઈ ગાય ખુશ થાયછે ગાય ભેંશા ગળે બંધ ખોલિ. મળી. ૩
 ઘંટિના ઘોરે સુણુ જોરથી જો વળી મસિદમાં ખાંગ મુહજાં પોકારે;
 સ્નાન કરિ સુંદરી જળ ભરી જાય છે નાયછે કંઈ નદિન કિનારે. મળી. ૪
 જોતું દીવા જઈ જોત ઝાંખી યઈ ચોર ને ધુડ સંતાઈ પેદા;
 પદ્મ પ્રદુલિત થયાં પતિત યઈ પોયણી બગ ઠગો જઈ નદી ઘાટ ખેઠા. મ. ૫
 એકુ એલી કરે સોનિ સોનું બડે લોહ લોહાર કંસાર કાંસું.

નાર મરનારને રાગ તાણી રૂપે આંખમાં એક નહિ હોય આંસુ. મળી. ૧
 ઉઠિ નરનારિયો ઉઘડી બારિયો દેખ મહિબારિયો મહિ વલોવે.
 ને વટેમારગુ જાણે વાટમાં ઘાટમાં ધોબિ જન વચ્ચ વોવે. મળી. ૭
 ધીર સુરવીર તે ધનુર વિદ્યા ધરે રાજ દરબાર વાજીવ વાળે.
 એકિ બદલાયછે એક છંટાય છે રાય જઈ બાગ મધ્યે બિરાળે. મ. ૮
 કુળવંતી નારી સંતાન સંભાળતી મધુર મુખ બોલતી બોલ ઉઠી;
 બાળને મારતી ધણિને ધમકાવતી દુઝ્મંડ રૂંડા કરે કલેશ રૂંડી. મળી. ૯
 હોય ધનવંત ધોમંત ધોઈ દંતને સ્નાન કરિ સરસ સુગંધિ સુંધે;
 આજસુ એદિને અકલના આંધળા અફિણિયા એ સમે ખૂબ્ય ઉધે. મ. ૧૦
 આ સમે ઉઠી અભ્યાસ ને આદરે આઠ દશ માસમાં અરથ સાધે;
 વન તણા પવનને સેવતાં આ સમે થાય આગેય તન વરસ વાધે. મ. ૧૧
 બીસરી હોય તે વાત પણ સાંભરે આ સમે ઉઠિ ને યાદ કરિએ;
 કાણ ને દલપતરામનું કામછે કાબ્ય કલ્લેલ તે તરત તરિયે.
 મળી માન. ૧૨

જુહુ ન બોલવા વિષે.

ગરબી. ૧૭

“વનમાં બુલી પડીરે પેલો ક્યાં ગયો કાનુકો.” એ રાગ.
 ઠગમાં તે ઠરે જગમાં ને જન બોલે જુહુ,
 જુહુ રૂંડે જગપતી વળી આખરૂં કહે હું ઊહું; ઠગમાં તે
 એ કપટીનું કોઈ ન માને સમજાતાં પણ સાચું,
 વાટે વાટે વાત કરે જન ખરો એનું ઝચું; ઠગમાં તે ૧

ફૂલ હસતાં હેતે વદો ન જુઠી વાણી,
 તે ટેવ નહારી જુઠામાં ફુપ્પ જાણી ; ડગમાં તે. ૨
 ઢાંગાને વાગે ઢીંચણમાં પિડા પિડા પોકારે,
 મુણનારા કોઈ સત્ય ન માને ઢોંગ હથે એમ ધારે ; ડગમાં તે. ૩
 ત્રયમ થકી પતીવાર ગયો તો પછી ન પાછો પામે,
 ચોરી કોઈક કરે પણ પડસે નર તસ્કરને નામે ; ડગમાં તે. ૪
 સોનાનો શણગાર સરસળે ઘડનારો ધડી લાવે,
 બદલી લેનારો બદલે પણ સોનાને શીર આવે ; ડગમાં તે. ૫
 બીલાડો બહુ સાધુ બનીને દયા ધણી દીલ ધારે,
 બંદરને વિશ્વાસ ન આવે વિતિ વાત વિચારે ; ડગમાં તે. ૬
 છે જુઠું તે છાવરતાં પણ છેક રહે નહીં છાનું,
 વરથે કે બે વરથે વળતી પછી ઊકલથે પાનું ; ડગમાં તે. ૭
 જુઠું બોલ્યાથી જર જામે તોપણ ફુપ્પછે તેમાં,
 કઠણ કહી લોકો ધીકારે આગ ઉઠી જર એમાં ; ડગમાં તે. ૮
 કદી મળે ધન લાખ કરોડે તોપણ તે શું કરવું,
 બોજ કરમનો મથિ બાંધી મેલીને જર મરવું ; ડગમાં તે. ૯
 છાનું જુઠું છાવરીયે પણ જગતપતી તો જાણે,
 બારે પીડા ભોગવવી પછી ન છુટાયે એ નાણે ; ડગમાં તે. ૧૦
 આ જગનું સુખ અલ્પ સમજવું અતિ લાંબુ ફુપ્પ અંતે,
 પાને લખતાં પાર ન આવે લખ્યું છે વિદ્યાવંતે ; ડગમાં તે. ૧૧
 તે જન ડાહ્યો તેજ કમાયો જે નહાં જુઠું બોલ્યો,
 ફલપતરામે દીલમાં દેખી ખરેખરો મત બોલ્યો. ડગમાં. ૧૨

વિધાવંતિ નાર કેવી દેખાયજી,

તે વિષેનું ગીત. ૧૮

“ત્રાંખા કુંડરિ નગર શોયામણી” મઠઈ ભગ એ રાગ.

વિધાવંતીરે નાર સોયામણી,
 એમાં ભરિયારે વિનય વિવેક ;
 સાહેલીરે જશ જગમાં વધ્યો,
 દીશે અકલથી આતિ રંગીયામણી,
 મીડાં વાયકરે લાયક ટેક સાહેલી. ૧
 સાસુ સસરાને આશરા આપતી,
 શેવા કરતીરે સો ગણે હેત ; સાહેલી.
 પગે ચાલતી કીડી ન ચાંપતી,
 દયા વાળીરે ધણી સાવચેત. સાહેલી. ૨
 ધરના કામમાં તો જાણે હાથાણી,
 કારભારમાં રે ચોથો ધંભ ; સાહેલી.
 લાજ મરજદ સર્વે જન તણી,
 સાસુ કહેતીરે નહીં ધરતી દંભ. સાહેલી. ૩
 નણંદ લડીને આણંદ આણતી,
 ભાણેજનેરે ઉત્તેજન અંગ ; સાહેલી.
 જોડાણીને શેઠાણી જાણતી,
 દેરાણીથી રે ઘેરાણિ રંગ. સાહેલી. ૪
 માથિજી તે આશિશ પામતી,

(૨૭)

ક્રમજન રે ગર્ધ મટી પીડ; સાહેલી.
કાકિજીથી તે પાકી જન્મતી,
માંમિજીની રે સામી ન ચીડ. સાહેલી. ૫
ભાભિ નાભિને યાંભિ રાખતી,
તાત માતને રે પૃથ્વિ વાત; સાહેલી.
દાશ દાશીનો આશીશ પુરતી,
પાડોશીથી રે નહીં જાણતી ઘાત. સાહેલી. ૬
ધણી પાસે ધણી ભણીને ગણી,
મળી મનમાં રે જેમ સાકર ખીર. સાહેલી.
પૂછી કાંઈ ન લેતી મન તણી,
ગોઠવણી રે એવિ વાતમાં ધોર સાહેલી. ૭
સુણી અડધું તો પૂરું સમજતી,
આંખ દેખતાં રે લેખતી ભેદ; સાહેલી;
તેવું સિંદ કરી મન રીઝતી,
ચૂકો જાતાં રે થઈ જતિ કેદ. સાહેલી. ૮
વાંણી જાણી એ અમૃતની નદી,
મેંથ નેણ રે જેમ ભૂષણ રેણ; સાહેલી.
પેરે વસ્તર જાંણિયે દ્રુપદી,
હીરો કહેછે રે એવી સૌ સુખ દેણ. સાહેલી. ૯

મરખી. ૧૬

રાગ ગુજરી.

ચાર વરસની ચતુરા ચાહી, બાળો બણવા વિદ્યારે,

લીપીધારા ચીપી વાળી, તજતી કાંઈ નિદ્રારે. ચાર. ૧
 વાતો ગોખી મોહોડે કીધી, કઠણ પદારથ પુછેરે;
 રાખ રમત ઉડાડી દીધી, રડવું ન જાણે શુંછેરે. ચાર. ૨
 બાંધવચનનો શોધ કરીને, તે પરમાણે કરતીરે;
 માત વચનમાં ચીત્ત ધરાને ધામ કામ અનુસરતીરે. ચાર. ૩
 તાત બ્રાતને પ્રમ્ન પીધાર, પૂછી ઉત્તર માગેરે;
 તેમાં પણ કાંઈ શંકા સાર, ઉઝટી સંશય ભાગેરે. ચાર. ૪
 બાળભોજની ચીત્ર કયા રસ, સમજી સુખડાં પામેરે;
 થાય નહીં અણભમતીને વશ, મુરખતા દુઃખ વાઝેરે. ચાર. ૫
 ઇતીહાસ મહારાજની ચરચા, સુખ દુઃખ જો ફુનીઆતારે;
 જાણ્યા ધરમ દેવતા પરચા, વરસ હજાર થયાનારે. ચાર. ૬
 પૃથ્વી ગોળની ખોળ કરી મન, દેશ વિદેશ દશા દશરે;
 સાગર ડુંગર સરસરિતા વન, જન ધન અન ધન રસ કસરે. ચાર. ૭
 પોલ ખગોળની મકરકરક વૃત, વિગુવવૃત ગૃહ દ્રુવ તારારે;
 તે સરવે ઇશ્વર શક્તી ધૃત, ભ્રમણા કર્પણ ભારીરે. ચાર. ૮
 શાજો પયોગી નીતિ ગ્રંથનું, તત્વ સર્વ ઉર આણેરે;
 મન ક્રમ વચને કહ્યું કંથનું કરે તથાર તે ટાણે રે. ચાર. ૯
 અપજક્ષણને બાદ કર ને, સાં રાખે બાકીરે;
 ભાગાકાર સમાત હરીને, વેર ન રાખે તાકીરે. ચાર. ૧૦
 સરવાળા સમભિજી કરતી, હેત કુટુંબની સાથેરે;
 હીરાચંદ કહે એ સુખ માણે ભણવું બાળપણે વરે. ચાર. ૧૧

બુદ્ધિ વહુને શી ખામણ વિષે. ૨૦

- સાચી સમજણ બુદ્ધિને ખોટીરે લાગે,
 સંત મનાવેતો મનાવું હો લોલણી ;
 સાચી સમજણ બુદ્ધિને ખોટીરે લાગે. ૧૬૬.
 શીલ સંતોષ કહેતો કલાં ધડાવું,
 કરણાની કાંખિયો પેહેરાવું હો લોલણી. સાચી૦
- વિવેક વિચાર કહેતો વિછવા ધડાવું,
 હર્ષના ધુધરા બંધાવું હો લોલણી. સાચી૦ ૧
 સાધન સંપત્તિ કહેતો ચુડલો પેહેરાવું,
 ક્ષમાની ચીપો ચઢાવું હો લોલણી ; સાચી૦
 જ્ઞાન વૈરાગ્ય બાળુબંધ સોવરાવું,
 શાંતીનું રતન જડાવું હો લોલણી. સાચી૦ ૨
 પ્રેમનાં પુષ્પો ગળામાં નંખાવું,
 લક્ષ્મી દોરડો પ્રોતરાવું હો લોલણી. સાચી૦
 ટેકરૂપી કહેતો તુશિચ્છો ધડાવું,
 ધ્યાની દામણી બંધાવું હો લોલણી. સાચી૦ ૩
 સત સંગતરૂપી ધુલર ધડાવું,
 લગનનું લોળીયું પેહેરાવું હો લોલણી ; સાચી૦
 ભક્તિરૂપી કહેતો વાળી ધડાવું,
 મુક્તિની ચુનિયો બેલાવું હો લોલણી. સાચી૦ ૪
 નેહનું નયણે કહેતો કાળજી સરાવું,

હૈતની આડચો કરાવું હો લોલણી ;	સાચી૦
સોધી સમજણ કહેતો સૈયો પુરાવું,	
જોગનો આંદજો ચોડાવું હો લોલણી.	સાચી૦ ૫
ધોરજરૂપી કહેતો વેણો ગુંથાવું,	
ગુરૂગમ ગોફણો લટકાવું હો લોલણી;	સાચી૦
ચાખી ચાલની તમને ચોળી શીવડાવું,	
ચૈતનની ચુંદડી પેહરાવું હો લોલણી.	સાચી૦ ૬
સાચી કરણીનો કહેતો કુંચુલો શીવડાવું,	
ભાવનું ભરત ભરાવું હો લોલણી ;	સાચી૦
દાસ ગોપાળ કહે એ સમજણ સાચી,	
દક્ષનો લક્ષ ખતાવું હો લોલણી.	સાચી૦ ૭

પસ્તાવા વિષે. ૨૧

દોહરો.

પસ્તાવો કર પ્રાણિયા ચિતમાં ચેત વિચાર,

ખાંતે ખોયું ખેલમાં શિશૂપાણું સંભાર.

લલિત છંદ.

શિશૂપાણું પૂરું ખેલમાં ખપ્યું, ન હરિનામ તે જીભથી જાપ્યું;
જરૂર જાણણે જોખને જશે, સમજ પ્રાણિયા શી ગતી થશે. ૧
ન જગતનાથને ભાવથી ભજ્યા, થર કુકર્મના તે ન તે તજ્યા;
પ્રભુ તને પછી લેખું પછશે, સમજ પ્રાણીયા શી ગતી થશે. ૨
ફિકર છોડીને ફેલમાં ફર્યો, દિલ વિષે નહીં દોષથી ડર્યો;

અનચિંતું તને માત્ર આવશે, સમજ પ્રાણીયા શી ગતી થશે. ૩
 સર્વ કાળ જઈ જો સમશાનમાં, અચ્ચુટ એ બળે ધાર ધ્યાનમાં;
 મરણ તે તને કેમ મૂકશે, સમજ પ્રાણીયા શી ગતી થશે. ૪
 જન જીવાનીયા જે જણાય છે, નિમિત્ત માત્રમાં નાશ થાય છે;
 તુંજ તણા ગયા હેતુ એ હશે, સમજ પ્રાણીયા શી ગતી થશે. ૫
 અતુર અતિ તૂં જો વિચાર રે, જગત સર્વ તો છે જનાર રે;
 અચળ કાળુ આ વિશ્વમાં વસે, સમજ પ્રાણીયા શી ગતી થશે. ૬
 દહન કે થયા તુંજ દેખતાં, લખિ શકે નહીં લેખું લેખતાં;
 તદપિ ચિત્તમાં તૂં જો ન ચેતશે, સમજ પ્રાણીયા શી ગતી થશે. ૭
 કપટ દૂંડતાં કર્મ તેં કર્યાં, ધન રણી રણી ધૂળમાં ધર્યાં;
 કર વિચાર તે કોણ કાઢશે, સમજ પ્રાણીયા શી ગતી થશે. ૮
 મ્વત્ર તુઝ આ સર્વ લોક છે, હરધડી થતા હર્ષ શોક છે;
 પલક એકમાં નાશ પામશે સમજ પ્રાણીયા શી ગતિ થશે. ૯
 જલિતકુંદથી જાળ લેખિલે, દલપ્રતી ધરી દટ્ટિ દેખિલે;
 પ્રભુ વિના તને કાળુ પાળશે સમજ પ્રાણીયા શી ગતી થશે. ૧૦

દોહરો.

સમજ પ્રાણીયા શોધ કરે, ચોપ કરીને ચાલ,
 કરવાનું તે આજ કરે, કોણે દીઠી કાલ.

